

Ergenlerde İnternet Bağımlılığını Etkileyen Faktörler

Rüveyda YÜKSEL¹, Cihan KOCAİRİ¹, Hülya ARSLANTAŞ¹ Barış SÖYLEMEZ²

¹Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı.
²Aydın Bahçeşehir Lisesi 12. Sınıf Öğrencisi.

Sorumlu Yazar / Corresponding Author: Hülya ARSLANTAŞ

e-mail: hulyaars@yahoo.com Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Aydın, Türkiye

Geliş Tarihi / Received: 27.10.2019, **Kabul Tarihi / Accepted:** 05.04.2020

Copyright holder Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi

*Bu çalışma 20-23 Kasım 2018 tarihleri arasında Antalya’da düzenlenen V. Uluslararası IX. Ulusal Psikiyatri Hemşireliği Kongresinde sözel bildiri olarak sunulmuştur. *Bu çalışma için toplanan verilerin bir kısmından “Lise öğrencisi ergenlerin bağlanma stillerinin teknoloji bağımlılıkları ile ilişkisi: Kesitsel bir çalışma” adlı araştırma üretilmiştir.

ÖZ

Amaç: Araştırma ergenlerde internet bağımlılığını etkileyen faktörleri belirlemek amacı ile kesitsel olarak yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Araştırmanın evrenini batıda bir ilde Milli Eğitim İl Müdürlüğüne bağlı 22 Devlet Okulunu temsilen dokuz lise oluşturmuştur. Örneklem büyüklüğü evreni bilinen örnekleme yöntemi ile hesaplanmış olup olası kayıplarda göz önüne alınarak %30 yedek eklenmiş ve örneklem büyüklüğü 355 olarak belirlenmiştir. Örnekleme alınacak öğrencilerin okullara göre tabakalaması yapılmıştır. Araştırmanın verileri Mayıs 2018-Aralık 2018 tarihleri arasında, araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda hazırlanan anket formu ve İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) ile toplanmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin %63.1’i kadın ve yaş ortalamaları 16.47±1.14’dür. İlaveten öğrencilerin %67.3’ü internete evden bağlandığını ifade etmiş, %92.6’sı internete erişim aracı olarak akıllı telefonu,%40.7’si kişisel bilgisayarını kullanmaktadır. Öğrencilerin %70.8’i sıklıkla hem hafta içi hem hafta sonu, %36.9’u gün içinde en çok 18-21 saatleri arasında, %40.4’ü günde 1-3 saat internet kullandıklarını belirtmiştir. Öğrencilerin %55.8’i internet kullanımının ebeveynleri tarafından denetlenmediğini bildirmiştir. Öğrencilerin İBÖ puan ortalaması 29.12±18.89 olup, internet bağımlılığını hem hafta içi hem de hafta sonu internet kullanmanın (p=0.000),gün içinde en çok internet kullanılan saat diliminin (p=0.011),gün içinde internet kullanım süresinin (p=0.000), sosyal medya üyeliğinin(p=0.013)ve internet kullanımının ebeveynleri tarafından kontrol edilmemesinin (p=0.029)etkilediği bulunmuştur.

Sonuç: Öğrencilerin internet bağımlılığını hem hafta içi hem de hafta sonu internet kullanma durumunun, interneti kullanıldığı saat diliminin, internet kullanım süresinin, sosyal medya üyeliği ve internet kullanımının ebeveynler tarafından denetlenmemesinin etkilediği belirlenmiştir. Öğretmenlere ve ailelere bağımlılık ile ilgili farkındalık eğitimlerinin düzenlenmesi, öğrencilere sosyal aktivitelerini artırıcı alanların sağlanması yararlı olabilir.

Anahtar Kelimeler: İnternet Bağımlılığı, Ergen, Öğrenci.

The Factors Affecting Internet Addiction in Adolescents

ABSTRACT

Aim: The research was conducted analytic cross-sectional with the aim of determining the factors affecting internet addiction in adolescents.

Material and Methods: The population of the research was composed of nine high schools representing the 22 State Schools of the Provincial Directorate of National Education in one of the western provinces of the country. The sample size was calculated using the precision sampling method and considering the possible losses, a 30% reserve was added and the sample size was calculated as 355. The students in the sample were stratified according to the schools. The data of the research was collected by the questionnaire form prepared by the researchers in line with the literature and Internet Addiction Scale.

Results: 63.1% of the students participating in the research are female and their average age is 16.47 ± 1.14. In addition, that 67.3% of the students stated that they are connected to the internet from home, 92.6% of them use their smart phones and 40.7% of them use their personal computers. 70.8% of the students stated that they frequently use the internet both on weekdays and on weekends, 36.9% during the day, mostly between 18-21 hours, and 40.4% using 1-3 hours a day. 55.8% of students reported that their internet use was not controlled by their parents The Internet Addiction Scale mean score of the students was 29.12±18.89 and it was found that internet addiction was affected by; the internet use both on weekdays and at the weekends (p=0.000),the time when internet was most frequently used within the day (p=0.011),the duration of internet use within the day (p=0.000),social media membership (p=0.013), and the fact that internet use was not controlled by the parents (p=0.029).

Conclusion: In accordance with these results, it is suggested that initiative and qualitative studies should be conducted to define the internet addictions of the students.

Keywords: Internet Addiction, Adolescent, Student.

GİRİŞ

Biyolojik, psikolojik ve sosyal olarak değişim ve gelişimin olduğu ergenlik, çocukluktan yetişkinliğe geçiş dönemi olarak tanımlanabilir (Yavuzer, 1999). Ergenlik dönemi, başı ve sonu belli olan bir süreç olmakla birlikte, edinilmiş kimliğin sorgulandığı bir aşama olarak görülmektedir (Delagrave, 2016). Ergenlik dönemi, gencin kimliğini oluşturduğu, gelecek için amaçlar belirlediği, kendisi için kimin önemli ve değerli olduğu, başkaları ile ilişkilerinin nasıl olacağı, arkadaşlıklarını nasıl sürdüreceği ve yaşamında hangi yolu izleyeceğine dair temel soruların yanıtlanmaya başladığı karmaşık bir dönemdir. Bu dönemde genç, otonomisini kullanmak ve aileden ayrılarak kendi ile ilgili karar vermek, duygularını yönetme ve sürdürme konusunda güçlükler yaşamaktadır (Kelleci, 2008). Bu dönemde ergenlerde yaşanan kimlik karmaşası; risk alma ve heyecan arama gibi riskli davranışları beraberinde getirmekte ve bu davranışlar ergenin bağımlılıklara yatkınlığını arttırmaktadır (Griffiths, 2005). Ceyhan (2008)'a göre, bu dönemdeki gelişimsel ihtiyaçları ergenleri internetin sağlamış olduğu içerik ve ortamlar nedeniyle internet kullanımına yönlendirebilmektedir. Böylece internet, ergenlerin kimlik denemelerini yaptıkları ve gelişimsel ihtiyaçlarını karşıladıkları bir alan olarak kullanılmaktadır. Bu sebeple internet bir yandan ergenlerin gelişimine katkı da sağlayan bir araç olabilmektedir. Ancak kimlik oluşumu sürecinde gerçek ilişkilerin yerini sanal ilişkilerin alması da bir risk taşıyabilmektedir. Guan ve Subrahmanyam (2009)'a göre internet, gelişimsel çatışmalar yaşayan, bu çatışmayı çözümlenmekte zorlanan ergenler için bir başa çıkma mekanizması olabilmektedir. Ergenin interneti başa çıkma mekanizması olarak görmesi, kimlik gelişimini ve gerçek dünyayı öğrenmesini olumsuz etkileyebilmektedir (Kelleci, Güler, Sezer, & Gölbasi, 2009).

Hayatının erken dönemlerinde teknolojik aletlerle daha az muhatap olan yetişkinlerin kendini kontrol etmesi daha kolayken, gözünü açtığı andan itibaren hayatının her karesinde yakın aile bireylerinden birini gördüğü sıklıkta teknolojik aletleri gören günümüz çocuk ve ergenleri için, teknolojik aletlerle sağlıklı ilişki kurmak oldukça zordur (Dinç, 2010). Bu sebeple özellikle ergenler, içinde buldukları dönemin özelliklerinin de etkisinde kalarak internetin problemlili kullanımının yaygınlaşması açısından önemli bir risk grubunu oluşturmaktadırlar (Doğan, Işıklar, & Eroğlu, 2008). İnternet kullanımı ile ilgili veriler incelendiğinde “We Are Social” (2017) “İnternet ve Sosyal Medya Kullanıcı İstatistikleri” raporuna göre dünya nüfusunun %50'si internet, %37'si aktif sosyal medya ve %66'sı akıllı telefon kullanıcıdır (Kemp, 2017). Bu durum Türkiye'de de benzerlik göstermektedir. TÜİK 2018 yılı “Hane Halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması” raporu verilerine göre Türkiye'de internet kullanımı 16 ve 74 yaş grubundaki bireylerde sırasıyla %59.6 ve %72.9'dur. Bu oranlar 2017 yılında sunulan TÜİK raporuna göre aynı yaş grupları için sırasıyla %56.6 ve %66.8'dir. Kaess ve ark. (2014)'nın, Avusturya, Estonya, Fransa, Almanya, Macaristan, İrlanda, İsrail, İtalya, Romanya, Slovenya ve İspanya'dan oluşan 11 Avrupa ülkesinde yaş ortalaması 14.9 olan 11.356 ergenle gerçekleştirdikleri araştırmaya göre ergenlerde internet bağımlılığının yaygınlığı %4.2,

sorunlu internet kullanımının yaygınlığı ise %13.4'tür. Tsitsika ve ark. (2014)'nın, yedi Avrupa ülkesinde 14-17 yaş aralığındaki 13.284 ergenin katılımıyla gerçekleştirdikleri araştırmanın bulguları, Avrupa'daki ergenlerde internet bağımlılığının yaygınlığının %1.2, internet bağımlılığı riskinin ise %12.7 olduğunu göstermiştir. TÜİK 2018 yılı “Hane Halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması” raporunun internet kullanımının verileri yaş gruplarına göre incelendiğinde ergenlerde internet kullanım oranının %90.7 olduğu görülmektedir. Ayrıca TÜİK (2013) “Hane Halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması” kapsamında 6-15 yaş grubu ile gerçekleştirilen araştırmanın bulgularına göre bilgisayar, internet ve cep telefonu kullanım oranlarının sırasıyla %73.1, %65.1 ve %37.9 ile en yüksek olduğu yaş grubu ergenlik döneminin de içerisinde yer alan 11-15 yaş aralığındadır. Türkiye'deki ergenlerde internet bağımlılığının yaygınlığını ele alan çalışmalardan Taylan ve Işık (2015)'in araştırmasına göre ergenlerde internet bağımlılığının yaygınlığı %4.1, internet bağımlılığı riski ise %28.5'tir. Özellikle ergenler için önemli bir bilgi kaynağı haline gelen internetin bu kitlede bağımlılığı da beraberinde getirdiği vurgulanmıştır (Dalbudak & Evren, 2014). Bu sorunun daha ileri boyutlara ulaşması, araştırmacıları son yıllarda internet bağımlılığının birey üzerindeki etkileri konusunda çalışmalar yapmaya yöneltmiştir (Kuss, Griffiths, & Binder, 2013; Kardefelt-Winther, 2014; Öner & Arslantaş, 2018). İnternet bağımlılığı, madde bağımlılığında olduğu gibi bireylerde duygu durum bozukluklarına, algı bozukluklarına, uyum bozukluklarına neden olur ve internet bağımlısı bireylerde de madde bağımlısı bireylerde olduğu gibi tolerans gelişir, internet olmadığında yoksunluk hissedilir (Griffiths, 2005). Egger (1996), bağımlılığı, bireyin günlük yaşamda bir maddeyi veya davranışı bırakamaması şeklinde tanımlamaktadır. Patolojik internet kullanımı, aşırı internet kullanımı, kompulsif internet kullanımı, sorunlu internet kullanımı olarak da adlandırılan internet bağımlılığı (Kardefelt-Winther, 2014; Yellowlees & Marks, 2007; Ozdemir, Kuzucu, & Ak, 2014; Liu ve ark., 2015; Sariyska ve ark., 2014) henüz resmi tanı ölçütleri olmasa da, “Aşırı internet kullanılması, kullanma isteğinin önüne geçememe, internet kullanımından yoksun kalındığında aşırı sinirli ve saldırgan olma hali” olarak tanımlanabilir (Arısoy, 2009). Farklı bir tanımda da internet bağımlılığı, ruhsal ve sosyal işlevsellikte ciddi bozulmalara yol açan, internet kullanımını kontrol edememe durumu olarak belirtilmiştir (Lee ve ark., 2014; Kalaitzaki & Birtchnell, 2014). İnternet bağımlılığını etkileyen faktörler içinde; erkek olma (Öner & Arslantaş, 2018; Cao, Su, Liu, & Gao, 2007; Leung & Lee, 2012; Doğan & Tosun, 2016; Dikeç, Yalnız, Bektaş, Turhan, & Çevik, 2017), sosyal desteğin düşük olması (Ceyhan, 2011; Çevik & Yıldız, 2017), aile içinde iletişim, ilgi, sevgi yetersizliğinin olması, ergen için ev içinde sağlıklı ve güvenli bir ortam sağlanamaması, aile içinde tutarsız davranışlar, aile içinde rol dağılımının belirgin olmaması, rol çatışmalarının yaşanması, ergenden aşırı beklentiler (Öner & Arslantaş, 2018; Esen & Gündoğdu, 2010; Çakır & Oğuz, 2017; Eldeleklioğlu & Vural, 2013), ergende var olan dikkat eksikliği ve hiperaktivite (Ko, Yen, Yen, Chen, & Chen, 2012; Wu ve ark., 2013) bildirilmektedir.

Ergenlik döneminin gelişimsel özellikleri göz önünde bulundurulduğunda ergenler internet bağımlılığı için risk grubunda yer almaktadırlar. Ergenlerde internet bağımlılığını etkileyen faktörlerin belirlenmesi, internet bağımlılığının önlenmesinde etkili olacaktır. Bu nedenlerden dolayı bu çalışma, ergenlerde internet bağımlılığını etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla kesitsel olarak yapılmış olup araştırma sorusu, Lise öğrencisi ergenlerin internet bağımlılığını etkileyen faktörler nelerdir? olarak belirlenmiştir.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın evrenini batıda bir ilde İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı 22 Devlet Okulunu temsilen dokuz lisede eğitim gören 5111 öğrenci oluşturmuştur. Örneklem büyüklüğü evreni bilinen örnekleme yöntemi ile hesaplanmıştır. Olası kayıplar göz önüne alınarak %30 yedek eklenmiş ve örneklem büyüklüğü 355 olarak belirlenmiştir. Ancak bazı öğrencilerin anketleri eksik veya yanlış doldurmaları nedeni ile 339 öğrencinin anketi değerlendirilmiştir. Böylece %95.49 öğrencinin verisi değerlendirilmiştir. Örneklem seçiminde çoklu örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çoklu örnekleme yöntemi ile sınıflar tabaka, şubeler ise küme olarak kabul edilmiş her tabakayı temsil edecek şekilde öğrenci sayısı saptandıktan sonra kura yöntemi kullanılarak örneklemdaki öğrenciler belirlenmiştir. Araştırmanın verileri Mayıs 2018-Aralık 2018 tarihleri arasında, araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda hazırlanan anket formu ve İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) ile toplanmıştır.

Anket Formu: Öğrencilerin yaş, cinsiyet, sınıf vb. sosyodemografik özellikleri ile internet bağımlılığı ile bağlantılı olduğu düşünülen soruların yer aldığı literatür bilgileri doğrultusunda geliştirilen (www.resmigazete.gov.tr; Tuna, 2015) toplam 25 sorudan oluşan bir formdur.

İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ): Young tarafından 1996 yılında geliştirilen ve Türkçe uyarlama çalışması Bayraktar tarafından 2001 yılında yapılan, İnternet Bağımlılığı Ölçeği 20 sorudan oluşmaktadır. Likert tipi bir ölçek olan İBÖ 'de katılımcıdan 'Hiçbir zaman', 'Nadiren', 'Arada sırada', 'Çoğunlukla', 'Çok sık' ve 'Devamlı' seçeneklerinden birini işaretlemesi istenmektedir. Bu seçeneklere sırasıyla 0, 1, 2, 3, 4 ve 5 puan verilmektedir. Anketten toplam 80 ve üzeri puan almak işlevsellikte belirgin bozulmanın göstergesi olarak kabul edilmektedir. Anketten '50-79' arasında puan alanlar günlük hayatlarında internet ile ilgili sıklıkla sorun yaşayan, kendilerini denetleme güçlüğü çeken kişiler olarak tanımlanmakta; fakat işlevselliklerinde belirgin bozukluk tarif edilmemektedir. Bu grup internet bağımlılığı açısından riskli görüldüğü için "riskli internet kullanıcıları" olarak anlandırılmaktadır. "49 puan ve altı" alanlar "ortalama internet kullanıcısı" olarak tanımlanmaktadır. Araştırmada ölçeğin Cronbach alfası 0.93 olarak belirlenmiştir.

Çalışma Helsinki Bildirgesi ilkelerine göre gerçekleştirilmiş; araştırma için 16.02.2018 tarihli (Sayı 2018/1324; 10 sayılı karar) Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fakültesi girişimsel olmayan klinik araştırmalar etik kurul onayı ve çalışmanın gerçekleştirileceği İl Milli Eğitim Müdürlüğünden ve çalışmada kullanılan ölçeğin yazarından yazılı izin alınmıştır. Ayrıca araştırmaya katılmayı kabul eden gönüllü öğrenciler ve öğrencilerin ebeveynleri araştırmanın amacı ve yöntemi hakkında bilgilendirilerek yazılı onamları alınmıştır.

Verilerinin analizinde SPSS 22.0 istatistik paket programı kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde ise tanımlayıcı istatistiksel yöntemler (Yüzdelik, Ortalama, Standart sapma) kullanılmıştır. Çalışmanın başında normal dağılım analizleri yapılmıştır. Bu kapsamda Gauss eğrisi değerlendirilmiş ve ortalama puan, minimum ve maksimum puan genişliği, Kolmogorov-Smirnov testi anlamlılık düzeyi hesaplanmıştır. Öğrencilerden elde edilen verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiklerin yanı sıra Kruskal Wallis testi ve Mann Whitney U testi kullanılmış; tip 1 hata düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

BULGULAR

Öğrencilerin tanıtıcı ve internet kullanımına ilişkin özellikleri Tablo 1'de verilmiştir.

Öğrencilerin İBÖ puan ortalaması 29.12 ± 18.89 olup, internet bağımlılığını; internete bağlanılan yerin (MWU=9846.000; $p=0.001$), internet bağlantısına kişisel bilgisayar ile erişimin (MWU=11274.500; $p=0.003$), internet bağlantısına tablet ile erişimin (MWU=8950.000; $p=0.008$), hem hafta içi hem de hafta sonu internet kullanma durumunun (KW=25.703; $p=0.000$), gün içinde en çok internet kullanılan saat diliminin (KW=14.762; $p=0.011$), gün içindeki internet kullanım süresinin (KW=61.727; $p=0.000$), sosyal medya üyeliğinin (MWU=8026.000; $p=0.013$) ve internet kullanımlarının ebeveynler tarafından kontrol edilmemesinin (MWU=12051.500; $p=0.029$) etkilediği bulunmuştur. Öğrencilerin cinsiyet, sınıf, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, aile gelir düzeyi, kendine ait oda, kendine ait bilgisayar, kendine ait telefonunun olmasının ve internet bağlantısına akıllı telefon ile ulaşma durumlarının internet bağımlılığını etkilemediği ($p > 0.05$) bulunmuştur (Tablo 2).

Tablo 1. Öğrencilerin tanıtıcı ve internet kullanımına ilişkin özelliklerinin dağılımı

Öğrencilerin Özellikleri		n	Ort±SS
Yaş		339	16.47±1.14
		n	%
Cinsiyet	Kadın	214	63.1
	Erkek	125	36.9
Sınıf	1. Sınıf	90	26.5
	2. Sınıf	80	23.6
	3. Sınıf	88	26.0
	4. Sınıf	81	23.9
Anne eğitimi	Okur-yazar değil	24	7.1
	Okur-yazar	5	1.5
	İlkokul	124	36.8
	Ortaokul	50	14.8
	Lise	79	23.4
	Üniversite ve üstü	55	16.3
Baba eğitimi	Okur-yazar değil	13	3.8
	Okur-yazar	3	0.9
	İlkokul	105	31.0
	Ortaokul	62	18.3
	Lise	70	20.6
	Üniversite ve üstü	86	25.4
Gelir	Gelir giderden az	68	20.1
	Gelir gidere denk	205	60.5
	Gelir giderden fazla	66	19.5
Kendine ait oda	Yok	77	22.7
	Var	262	77.3
Kendine ait bilgisayar	Yok	149	44.0
	Var	190	56.0
Kendine ait telefon	Yok	26	7.7
	Var	313	92.3
İnternete bağlandığı yer*	Ev	228	67.3
	Okul	38	11.2
	İnternet kafe	24	7.1
İnternete bağlandığı araç/araçlar*	Kişisel bilgisayar	138	40.7
	Tablet	88	26.0
	Akıllı telefon	314	92.6
İnterneti sık kullandığı günler	Hafta içi	26	7.7
	Hafta sonu	72	21.2
	Her zaman	241	71.1
İnterneti en çok kullandığı saat aralıkları	06.00-12.00	7	2.0
	12.00-15.00	24	7.1
	15.00-18.00	66	19.5
	18.00-21.00	126	37.2
	21.00-24.00	102	30.1
	24.00-06.00	14	4.1
Günlük internet kullanım süresi	1 saatten az	45	13.3
	1-3 saat arası	137	40.4
	3-6 saat arası	89	26.3
	6-9 saat arası	38	11.2
	10 saatten fazla	30	8.8
Paylaşım sitesi üyeliği	Yok	82	23.6
	Var	257	76.4
Ebeveynlerin internet kullanımını denetleme	Yok	190	56.1
	Var	149	43.9

* Birden fazla seçenek işaretlenmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin tanıtıcı ve internet kullanımına ilişkin özellikleri ile internet bağımlılığı puan ortalamalarının karşılaştırılması

Öğrencilerin Özellikleri		İnternet Bağımlılığı Ölçeği			
		n	Ort±SS	Test	p
Cinsiyet	Kadın	212	28.50±18.65	12575.5*	0.51
	Erkek	124	29.96±19.47		
Sınıf	1. Sınıf	89	28.64±20.09	1.8**	0.599
	2. Sınıf	80	27.92±19.13		
	3. Sınıf	87	29.27±20.06		
	4. Sınıf	81	30.35±19.13		
Anne eğitimi	Okur-yazar değil	24	33.04±20.38	3.6**	0.605
	Okur-yazar	5	24.60±14.79		
	İlkokul	124	27.73±17.95		
	Ortaokul	50	28.24±22.28		
	Lise	79	29.61±19.79		
	Üniversite ve üstü	55	30.29±16.37		
Baba eğitimi	Okur-yazar değil	13	33.76±15.61	6.0**	0.304
	Okur-yazar	3	20.33±14.46		
	İlkokul	102	27.57±17.50		
	Ortaokul	62	25.87±20.30		
	Lise	69	30.78±21.23		
	Üniversite ve üstü	85	31.08±1.95		
Gelir	Gelir giderden az	65	26.44±17.16	1.2**	0.549
	Gelir gidere denk	202	29.89±19.53		
	Gelir giderden fazla	63	29.68±18.49		
Kendine ait oda	Yok	77	26.50±18.33	9024.0*	0.174
	Var	261	29.81±18.91		
Kendine ait bilgisayar	Yok	149	26.48±18.69	12425.0*	0.053
	Var	190	31.07±18.69		
Kendine ait telefon	Yok	25	24.36±20.64	3222.5*	0.155
	Var	311	29.45±18.63		
İnternete bağlandığı yer	Ev	228	31.49±18.95	9846.0*	0.001
	Diğer	111	24.11±17.57		
İnternete kişisel bilgisayar ile erişim	Yok	201	26.67±18.28	11274.5*	0.003
	Var	138	32.54±19.07		
İnternete tablet ile erişim	Yok	251	27.40±18.59	8950.0*	0.008
	Var	88	33.83±18.68		
İnternete akıllı telefon ile erişim	Yok	314	29.00±23.23	3892.5*	0.945
	Var	25	29.08±18.46		
İnterneti sık kullandığı günler	Hafta içi	26	26.07±23.52	25.7**	0.000
	Hafta sonu	72	20.09±17.08		
	Her zaman	240	32.23±17.86		
İnterneti en çok kullandığı saat aralıkları	06.00-12.00	7	29.14±15.12	14.7**	0.011
	12.00-15.00	24	25.90±13.25		
	15.00-18.00	65	26.23±19.82		
	18.00-21.00	125	29.33±19.32		
	21.00-24.00	101	29.07±18.59		
	24.00-06.00	14	45.28±14.21		
Günlük internet kullanım süresi	1 saatten az	45	15.15±13.94	61.7**	0.000
	1-3 saat	137	24.78±16.88		
	3-6 saat	89	35.56±16.85		
	6-9 saat	38	39.19±21.12		
	10 saatten fazla	30	39.13±17.86		
Paylaşım sitesi üyeliği	Yok	78	24.29±18.64	8026.0*	0.013
	Var	253	30.58±18.67		
Ebeveynlerin internet kullanımını denetleme	Yok	189	30.96±18.81	12051.5*	0.029
	Var	148	26.58±18.62		

*MWU=Mann Whitney U testi** KW=Kruskal Wallis testi

TARTIŞMA

Ergenlerde internet kullanımının yaygınlaşması ve ergenlik döneminin özellikleri nedeni ile ergenler internet bağımlılığı için risk grubudurlar. İnternet bağımlılığı konusunda verilerin birikmesi, bağımlılığı etkileyen faktörlerin belirlenmesi, önleme ve tedavi özelliklerinin tanımlanması için önem taşımaktadır. Bu nedenlerden dolayı bu çalışma, ergenlerde internet bağımlılığını etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapılmıştır. Öğrencilerin İBÖ puan ortalaması 29.12±18.89 olup

çalışılan örneklem grubunun internet kullanımlarının işlevsellikte belirgin bozulmaya neden olmayacak düzeyde olduğu belirlenmiştir. Ölçeğin değerlendirilmesine göre ölçekten "49 puan ve altı" alanlar "ortalama internet kullanıcısı" olarak tanımlandıkları için araştırmamızın örneklem grubunu oluşturan ergenlerin işlevselliklerinin bozulmadığı ve ortalama internet kullanıcısı olarak değerlendirilebilecekleri söylenebilir. Literatürde ergenlerde internet bağımlılığı için risk faktörleri içinde sayılan cinsiyet ile ilgili farklı bulgulara

rastlanmaktadır. Erkek olmanın internet bağımlılığı için bir risk olduğunu bildiren çalışmalar olduğu gibi (Cao, Sun, Wan, Hao, & Tao, 2011; Balta & Horzum, 2008; Kubey, Lavin, & Barrows, 2001; Tsai ve ark., 2009) cinsiyetler arasında farklılık olmadığını bildiren çalışmalarda bulunmaktadır (Doğan ve ark., 2008; Ceyhan, 2011; Wang, Zhou, Lu, Wu, Deng, & Hong, 2011). Araştırmamızda ergenlerin cinsiyetleri açısından internet bağımlılığı puan ortalamaları arasında fark olmadığı bulunmuştur. İnternet bağımlılığı puan ortalaması açısından kadın ve erkek cinsiyeti açısından fark olmamasının nedeni olarak her iki cinsiyette de son yıllarda farklı amaçlarla internet kullanım oranının benzer özellikler gösteriyor olması düşünülmüştür.

Araştırmada ergenlerin gün içinde internet kullanarak geçirdikleri zaman süreleri arttıkça internet bağımlılığı puanlarının da arttığı bulunmuştur. Buna göre günde 6 saatten fazla internette kalanların bağımlılık puanları daha yüksektir. Dolayısıyla, internet başında geçirilen sürenin artmasının internet bağımlılığını etkilen faktörlerden biri olduğu söylenebilir. Araştırmamızda ayrıca sadece hafta içi ya da sadece hafta sonu internet kullananlara göre hem hafta içi hem de hafta sonu internet kullananların internet bağımlılığı puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Yapılan araştırmalar danda (Eldeleklioğlu & Vural, 2013; Balta & Horzum, 2008; Chou, Condon, & Belland, 2005; Lee ve ark., 2006) internet başında geçirilen zaman ile internet bağımlılık düzeyi arasında pozitif yönde güçlü bir ilişkinin olduğu bildirilmiştir. İnternette (Akıllı telefon, bilgisayar, oyun oynama araçları ile) geçirilen zamanın artması ergenin teknoloji bağımlılığı riskini arttırmaktadır (Wang, Luo, Gao, & Kong, 2012). Bu sonuçlar göz önüne alındığında ergenlerde internete erişim saatinin ve gününün artmasının internet bağımlılığı için risk faktörü olduğu söylenebilir. Bu bağlamda internet bağımlılığını önlemek amacı ile; internet kullanımı, öz-denetim, öz-yeterlik ya da bağımlılık yapan çevrimiçi uygulamalardan uzak durma, ergene stres ve duygular ile başa çıkma ve kişilerarası durumlar ile ilgili beceriler kazandırma, günlük rejim ile ilgili beceriler ve serbest zaman kullanımı, yakın ilişkileri teşvik eden beceriler öğretilmesi, gencin haftanın belirli saatlerinde teknolojiyi kullanmasına izin verilmesi, ilkokul veya ortaokula 200 metre mesafede internet kafenin bulunmasına izin verilmemesi veya internet kafelerin çalışma saatlerinin sabah 8 ile gece yarısı arasında sınırlandırılması gibi önerilerde bulunmaktadır (Vondráčková & Gabrhelik, 2016; Ko, Yen, Yen, Lin, & Yang, 2007; Xu, Turel, & Yuan, 2012; Shao, 2010). Bu araştırmada, öğrencilerin internete bağlandıkları yere göre de internet bağımlılık puanları farklılık göstermiştir. İnternete evden erişim sağlayanların diğer yerlerden erişim sağlayanlara göre internet bağımlılığı puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Diğer yerlerde (okul, internet kafe) internete girildiğinde öğretmenler tarafından denetlenme endişesi, internet kafede ise geçirilen her saat için ücret ödenmesi gibi nedenler internet başında geçirilen zamanı önemli ölçüde sınırlandırmaktadır. Evlerde ise ergenlerin daha uzun süre ve rahatlıkla internet başında kalabilmeleri internet bağımlılığı riskini artırıyor olabilir. Evde bağlanıldığı zaman aileler tarafından ergenin internet kullanımının denetlenmemesi de bu riski artırıyor gibi

görünmektedir. Akdağ ve arkadaşlarının 2014 yılında yapmış oldukları çalışmalarında da özellikle yurttan bağlananların; okuldan, evden, işyerinden, internet kafeden bağlananlara göre internet bağımlılıklarında artış olduğu bildirilmiştir. Ayrıca araştırmamızda internet bağlantısına kişisel bilgisayar ve tablet ile erişim sağlayanların internet bağımlılık düzeyleri daha yüksek bulunmuştur. Kim ve Kim (2002) çalışmalarında, internete ulaşımın kolaylaşması sonucunda internette geçirilen zamanda bir artış görüldüğünü, internet kullanım becerilerinin ve internet kullanım zamanının artmasının bağımlılığa yol açtığını belirtmiştir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde literatürde bu konu ile yapılan çalışmaların sonuçları ile çalışma sonuçlarımız benzerlik göstermektedir (Vondráčková & Gabrhelik, 2016; Shao, 2010; Kim & Kim, 2002).

Araştırmamızda gün içinde en çok internet kullanılan saat diliminin internet bağımlılığı ile ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Saat dilimleri arasındaki fark incelendiğinde gece 24:00-06:00 arası internet bağımlılığı ölçek puanları daha yüksek bulunmuştur. Ceyhan'ın 2008 yılında yürüttüğü çalışma sonuçlarına göre de gece saatlerinde bağlanmanın sorunlu internet kullanımının yordayıcısı olduğu bulunmuştur. Benzer şekilde Nalwa ve Anand (2003)'da yılında Hindistan'da 16-18 yaş aralığındaki öğrenciler ile yaptıkları çalışma sonuçlarında da interneti gece kullanmanın internet bağımlılığı ile ilişkili olduğunu bulmuşlardır. Ergenlerin günlük sorumlulukları (Okul, ödevler, etütler vb.) göz önünde bulundurulduğunda internete erişmek için uygun saat diliminin gece olduğu söylenebilir. Ayrıca bu saatler arasında aileler tarafından denetlenmiyor olmakta bu sonuca neden oluyor olabilir. Araştırmamızda sosyal medya üyeliği olup olmamasına göre internet bağımlılığı puanları anlamlı farklılık göstermektedir. Sosyal medya üyeliği olanların internet bağımlılığı puanları olmayanlara göre daha yüksek bulunmuştur. İlgili literatür incelendiğinde sosyal medya kullanımının internet bağımlılığı ile ilişkili olduğunu gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Tsitsika ve ark., 2009; Yang & Tung, 2007). Ergenlerin internete erişim amaçlarına baktığımızda eğitim, eğlenmek, zaman geçirmek, sohbet etmek, haber okumak, oyun oynamak, müzik dinlemek, film izlemek ve online alışveriş amaçlı olduğu görülmektedir (Gençer, 2011; Kayri & Gunuc, 2010; Derin, 2013). Günümüzde mevcut olan sosyal medya platformlarını incelediğimizde ergenlerin internete erişim amaçlarının neredeyse tamamını sağladığı görülmektedir. Bu bağlamda değerlendirdiğimizde sosyal medyanın internet bağımlılığı ile olan ilişkisi açıklanabilir. Araştırmamızda ergenlerin internet kullanımının ebeveynler tarafından kontrol edilip edilmemesine göre internet bağımlılığı puanları anlamlı farklılık göstermektedir. Ebeveynleri tarafından internet kullanımı denetlenmeyen ergenlerin internet bağımlılığı puanları daha yüksek olarak bulunmuştur. Ebeveyn tarafından denetimin olmaması ergenlerin internette daha çok zaman geçirmesine, internet kullanım sürelerinin artmasına neden olmaktadır. Bu sonuç, ebeveynlerin çocuklarının ne kadar bilgisayar ve internet kullandığı ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmamasından kaynaklanabileceği şeklinde yorumlanmıştır. Alanyazında ergenlerde teknoloji bağımlılığı ile ilgili yapılmış çalışmalar incelendiğinde;

ailesi ile ilişkisi yetersiz olan, ailesi ile etkin zaman geçiremeyen, aile içinde iletişim, ilgi, sevgi yetersizliğinin olması, ergen için ev içinde sağlıklı ve güvenli bir ortam sağlanamaması, aile içinde tutarsız davranışlar, aile içinde rol dağılımının belirgin olmaması, rol çatışmalarının yaşanması, ergenden aşırı beklentilerin olması, ergenin teknoloji kullanımına daha çok yönelmesine neden olan risk faktörleri olarak bildirilmiştir (Ceyhan, 2011; Young, 1997; Ceyhan & Ceyhan, 2011).

SONUÇ

Öğrencilerin internet bağımlılığını hem hafta içi hem de hafta sonu internet kullanma durumu, internetin kullanıldığı saat dilimi, internet kullanım süresi, sosyal medya üyeliği ve internet kullanımının ebeveynler tarafından denetlenmemesinin etkilediği belirlenmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda öğrencinin internet kullanım süresinin uzamasının ve sosyal medya üyeliklerinin olmasının internet bağımlılığı riskini arttırdığı görülmektedir. Ayrıca internet kullanımının ebeveynler tarafından denetlenmemesi de internet bağımlılığı riskini arttırmaktadır. Bu sonuçlar araştırma sonuçlarının alan yazına katkısı olarak değerlendirilebilir.

Bu bağlamda internet bağımlılığını önlemek amacı ile internet bağımlılığına neden olan sosyal medya uygulamalarından uzak durmasının sağlanması, ergenin haftanın belirli saatlerinde teknolojiyi kullanmasına izin verilmesi, ilkokul veya ortaokula 200 metre mesafede internet kafenin bulunmasına izin verilmemesi veya internet kafelerin çalışma saatlerinin sabah 8 ile gece yarısı arasında sınırlandırılması gibi önerilerde bulunulabilir. Ayrıca öğretmenlere ve ailelere bağımlılık ile ilgili farkındalık eğitimlerinin düzenlenmesi, ergenlerin sosyal aktivitelerini artırıcı alanların sağlanması yararlı olabilir.

Finansal Destek: Bu çalışma Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi tarafından HF-18018 proje kodu ile desteklenmiştir.

Çıkar Çatışması: Yok.

KAYNAKLAR

- Akdağ, M., Şahan Yılmaz, B., Özhan, U., & Şan, İ. (2014). Üniversite öğrencilerinin internet bağımlılıklarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (İnönü Üniversitesi örneği). *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15:73-96.
- Arısoy, Ö. (2009). İnternet bağımlılığı ve tedavisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 1: 55-67.
- Balta, Ö. Ç., & Horzum, M. B. (2008). Web tabanlı öğretim ortamındaki öğrencilerin internet bağımlılığını etkileyen faktörler. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 41: 187-205.
- Bayraktar, F. (2001). İnternet kullanımının ergen gelişimindeki rolü. (Yüksek lisans tezi), Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Cao, F., Su, L., Liu, T., & Gao, X. (2007). The relationship between impulsivity and Internet addiction in a sample of Chinese adolescents. *European Psychiatry*, 22: 466-471.
- Cao, H., Sun, Y., Wan, Y., Hao, J., & Tao, F. (2011). Problematic Internet use in Chinese adolescents and its relation to psychosomatic symptoms and life satisfaction. *BMC Public Health*, 11: 802.

- Ceyhan, A. A. (2011). Ergenlerin problemleri internet kullanım düzeylerinin yordayıcıları. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 2011; 18: 85-94.
- Ceyhan, E. (2008). Ergen ruh sağlığı açısından bir risk faktörü: İnternet bağımlılığı. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 15:109-116.
- Ceyhan, E., & Ceyhan, A. A. (2011). Çocuk ve ergenlerde bilgisayar ve İnternet kullanımının gelişimsel sonuçları. *Bilgisayar II*, 165-188.
- Chou, C., Condrón, L., & Belland, J. C. (2005). A review of the research on Internet addiction. *Educational Psychology Review*, 17: 363-388.
- Çakır, Ö., & Oğuz E. (2017) Lise öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri ile akıllı telefon bağımlılığı arasındaki ilişki. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13: 418-429.
- Çevik, G. B., & Yıldız, M. A. (2017). The roles of perceived social support, coping, and loneliness in predicting internet addiction in adolescents. *Journal of Education and Practice*, 8: 64-73.
- Dalbudak, E., & Evren, C. (2014). The relationship of Internet addiction severity with Attention Deficit Hyperactivity Disorder symptoms in Turkish University students; impact of personality traits, depression and anxiety. *Comprehensive Psychiatry*, 55: 497-503.
- Delagrave, M. (2016). Ergen kullanma kılavuzu, (Çev. Özdoğan, E.,) *Yapı Kredi Yayınları*.
- Derin, S. (2013). Lise öğrencilerinde internet bağımlılığı ve öznel oluş. (Yüksek lisans tezi), *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü*.
- Dikeç, G., Yalnız, T., Bektaş, B., Turhan, A., & Çevik, S. (2017). Relationship between smartphone addiction and loneliness among adolescents. *Bağımlılık Dergisi*, 18: 103-111.
- Diñç, M. (2010). İnternet bağımlılığı (1. Baskı). Ferfir Yayınları.
- Doğan, H., Işıklar, A., & Eroğlu, S.E. (2008). Ergenlerin problemleri internet kullanımının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18: 106-124.
- Doğan, U., & Tosun, N. İ. (2016). Lise öğrencilerinde problemleri akıllı telefon kullanımının sosyal kaygı ve sosyal ağların kullanımına aracılık etkisi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22: 99-128.
- Egger, O. (1996). İnternet behaviour and addiction. (Semester thesis), *Swiss Federal Institute of Technology*.
- Eldeleklioğlu, J., & Vural, M. (2013). Predictive effects of academic achievement, internet use duration, loneliness and shyness on internet addiction. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28: 141-152.
- Esen, B. K., & Gündoğdu, M. (2010). The relationship between internet addiction, peer pressure and perceived social support among adolescents. *The International Journal of Educational Research*, 2: 29-36.
- Gençer, S.L. (2011). Ortaöğretim öğrencilerinin internet bağımlılık durumlarının internet kullanım profilleri ve demografik özelliklere göre farklılıklarının incelenmesi. (Yüksek lisans tezi), Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Griffiths, M. (2005) A 'components' model of addiction within biopsychosocial framework. *Journal of Substance use*, 2005; 10: 191-197.
- Guan, S. S. A., & Subrahmanyam, K. (2009). Youth Internet use: risks and opportunities. *Current Opinion in Psychiatry*, 22: 351-356.

- Kaess, M., Durkee, T., Brunner, R., Carli, V., Parzer, P., Wasserman, C.... Wasserman, D. (2014). Pathological Internet use among European adolescents: psychopathology and self-destructive behaviours. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 23: 1093-1102.
- Kalaitzaki, A. E., & Birtchnell, J. (2014). The impact of early parenting bonding on young adults' Internet addiction, through the mediation effects of negative relating to others and sadness. *Addictive Behaviors*, 39: 733-736.
- Kardefelt-Winther, D. (2014). A conceptual and methodological critique of internet addiction research: Towards a model of compensatory internet use. *Computers in Human Behavior*, 31: 351-354.
- Kayri, M., & Gunuc, S. (2010). An analysis of some variables affecting the Internet dependency level of Turkish adolescents by using decision tree methods. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 10: 2487-2500.
- Kelleci, M. (2008). The effects of internet use, cell phones and computer games on mental health of children and adolescents. *TAF-Preventive Medicine Bulletin*, 2008; 7: 253.
- Kelleci, M., Güler, N., Sezer, H., & Gölbası, Z. (2009). Lise öğrencilerinde internet kullanma süresinin cinsiyet ve psikiyatrik belirtiler ile ilişkisi. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 8: 223-230.
- Kemp, S. Digital, Social and Mobile in 2017. We are social, January. [http:// wearesocial.com/uk/special-reports/digital-in](http://wearesocial.com/uk/special-reports/digital-in).
- Kim, S., & Kim, R. (2002). A study of internet addiction: Status, causes, and remedies. *Journal of Korean Home Economics Association English Edition*, 3: 1-19
- Ko, C. H., Yen, J. Y., Yen, C. F., Chen, C. S., & Chen, C. C. (2012). The association between Internet addiction and psychiatric disorder: a review of the literature. *European Psychiatry*, 27: 1-8.
- Ko, C. H., Yen, J. Y., Yen, C. F., Lin, H. C., & Yang, M. J. (2007). Factors predictive for incidence and remission of internet addiction in young adolescents: A prospective study. *CyberPsychology & Behavior*, 10: 545-551.
- Kubey, R. W., Lavin, M. J., & Barrows, J. R. (2001). Internet use and collegiate academic performance decrements: Early findings. *Journal of Communication*, 51: 366-382.
- Kuss, D. J., Griffiths, M. D., & Binder, J. F. (2013). Internet addiction in students: Prevalence and risk factors. *Computers in Human Behavior*, 29: 959-966.
- Lee, J., Hwang, J. Y., Park, S. M., Jung, H. Y., Choi, S. W., Lee, J. Y.... Choi, J. S. (2014). Differential resting-state EEG patterns associated with comorbid depression in Internet addiction. *Progress in Neuro-Psychopharmacology and Biological Psychiatry*, 50: 21-26.
- Lee, M. S., Ko, Y. H., Song, H. S., Kwon, K. H., Lee, H. S., Nam, M.... Jung, I. K. (2006). Characteristics of Internet use in relation to game genre in Korean adolescents. *CyberPsychology & Behavior*, 10: 278-285.
- Leung, L., & Lee, P. S. (2012). Impact of internet literacy, internet addiction symptoms, and internet activities on academic performance. *Social Science Computer Review*, 30: 403-418.
- Liu, Q. X., Fang, X. Y., Yan, N., Zhou, Z. K., Yuan, X. J., Lan, J.... Liu, C. Y. (2015). Multi-family group therapy for adolescent Internet addiction: Exploring the underlying mechanisms. *Addictive Behaviors*, 42: 1-8.
- Nalwa, K., & Anand, A. P. (2003). Internet addiction in students: A cause of concern. *Cyberpsychology & Behavior*, 6: 653-656.
- Öner, K., & Arslantaş, H. (2018). Internet addiction in high school students, affecting factors and relationship between internet addiction and depression risk. *Jurnal Medical Brasovean*, 1: 38-49.
- Özdemir, Y., Kuzucu, Y., & Ak, Ş. (2014). Depression, loneliness and Internet addiction: How important is low self-control?. *Computers in Human Behavior*, 34: 284-290.
- Sariyska, R., Reuter, M., Bey, K., Sha, P., Li, M., Chen, Y. F.... Montag, C. (2014). Self-esteem, personality and internet addiction: a cross-cultural comparison study. *Personality and Individual Differences*, 61: 28-33.
- Shao, G. (2010). China's Regulations on Internet Cafés. *China Media Research*, 6:26-30.
- T.C. Resmî Gazete. Sağlık Bakanlığı Hemşirelik Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. Resmî Gazete Sayısı: 27910, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/04/201104195.htm>
- Taylan, H. H., & Işık, M. (2015). Sakarya'da ortaokul ve lise öğrencilerinde internet bağımlılığı. *Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 2015; 10: 855-874.
- Tsai, H. F., Cheng, S. H., Yeh, T. L., Shih, C. C., Chen, K. C., Yang, Y. C.... Yang, Y. K. (2009). The risk factors of Internet addiction-a survey of university freshmen. *Psychiatry Research*, 167: 294-299.
- Tsitsika, A., Critselis, E., Kormas, G., Filippopoulou, A., Tounissidou, D., Freskou, A.... Kafetzis, D. (2009). Internet use and misuse: a multivariate regression analysis of the predictive factors of internet use among Greek adolescents. *European Journal of Pediatrics*, 168: 655.
- Tsitsika, A., Janikian, M., Schoenmakers, T. M., Tzavela, E. C., Olafsson, K., Wójcik, S.... Richardson, C. (2014). Internet addictive behavior in adolescence: A cross-sectional study in seven European countries. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 17: 528-535.
- Tuna, C. (2015). Ortaokul öğrencilerinin ebeveynleriyle olan bağlanma ilişkisinin internet bağımlılığına etkisi. (Yüksek lisans tezi), Nişantaşı Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Türkiye İstatistik Kurumu. Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması. [http://www.tuik.gov.tr/ PreHaberBultenleri.do?id=13569](http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=13569).
- Türkiye İstatistik Kurumu. Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması. [http://www.tuik.gov.tr/ PreHaberBultenleri.do?id=24862](http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=24862).
- Türkiye İstatistik Kurumu. Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması. [http://www.tuik.gov.tr/ PreHaberBultenleri.do?id=27819](http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=27819)
- Vondráčková, P., & Gabrhelik, R. (2016). Prevention of Internet addiction: A systematic review. *Journal of Behavioral Addictions*, 5: 568-579.
- Wang, H., Zhou, X., Lu, C., Wu, J., Deng, X., & Hong, L. (2011). Problematic Internet use in high school students in Guangdong province, China. *PLoS One*, 6: e19660.
- Wang, L., Luo, J., Gao, W., & Kong, J. (2012). The effect of Internet use on adolescents' lifestyles: A national survey. *Computers in Human Behavior*, 28: 2007-2013.

- Wu, X., Chen, X., Han, J., Meng, H., Luo, J., Nydegger, L. Wu, H. (2013). Prevalence and factors of addictive Internet use among adolescents in Wuhan, China: interactions of parental relationship with age and hyperactivity-impulsivity. *PloS One*, 8: e61782.
- Xu, Z., Turel, O., & Yuan, Y. (2012). Online game addiction among adolescents: Motivation and prevention factors. *European Journal of Information Systems*, 21: 321-340.
- Yang, S. C., & Tung, C. J. (2007). Comparison of Internet addicts and non-addicts in Taiwanese high school. *Computers in Human Behavior*, 23: 79-96.
- Yavuzer, H. (1999). Çocuk psikolojisi (36. Baskı). Remzi Kitabevi, 1999.
- Yellowlees, P. M., & Marks, S. (2007). Problematic internet use or internet addiction? *Computers in Human Behavior*, 23: 1447-1453.
- Young, K. (1996). Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. *Cyber Psychology and Behavior*, 3: 237-244.
- Young, K. S. (1997). What makes the Internet addictive: Potential explanations for pathological Internet use. (Conference presentation), 105th annual conference of the American Psychological Association, Chicago, United States.

